

Месигьдал чан хтун –
гъакъикъат яни ва я къундарма?

LZ 26.030

КЪИЛЕР

Лугьун хьи...	4
Виридалайни кьилин суал	7
Сергьятдихъ вуч гала?	11
Виридак велвела кутур югъ	4
Лап зурба кьурху	16
За и суалдиз жаваб гудач	19
Шагьидрин делилар	22
Баюхдин манийвал	27
Марифатдин манийвал	31
Гьамиша шаклуди	34
Цийи уьмуьр патал чан хтай беден . . .	39
Кьутармишвилин рехъ	43
Делилар ахтармишин!	48

ЛУГБУН ХБИ...

«Заз куь, хашпересрин, язух къвезва», – лагъана заз таксидин шоферди, зун кешиш тирди чир хъайила.

Зи язух чІугун адан рикІелни алачир – акси яз, ам зал хъуьрезвай.

„Куь вири уьмуьр, – давамарна ада, – анжах атІа дуьньяда жедай уьмуьрдихъ инанмиш хъуникай ибарат я. Эхъ, куьне дуьаяр ийизва, кІвалахзава, амма нетижада куь алахъунар нагъакъанбур жезва“.

Зунни хъуьрена. Заз идалди жувани адан гафарив къадай жаваб гайи хъиз тир.

„Де хъсан я, – лагъана за, – лугъун хъи, зун ягълмиш я. Я Цавун Пачагълугъни авач, я Аллагъдин дуванни, я атІа дуьняни авач. Гъатта гъакІ ятІани гъалибвал зи пата ава! Зун уьмуьрдай тІуз алемдин Халикъ авайдахъ кІевелай инанмиш яз финиф вуна ягълмишвал яз гъисабзавани? Миллионралди маса инсанрихъ галаз зунни чна инал Аллагъдин къаст къилиз акъудзавайдахъ ва Иса Месигъ тІвар алай Кас ажалдал гъалиб хъайидахъ ва Ада Вичел вири дуьньядин гунагъар къачурдахъ инанмиш я.

Зи и „ягълмишвили“ зи уьмуьр акъван гуьнгуьна твазва хъи, за гъамиша зи патав жанлу Къутармишдайди гвай чІал гъиссзава, Зун, чилел жуван уьмуьрдин рехъ куьтягъна, даимлухъдиз хъфейла, заз зи уьмуьр бада тефейди аквада. Эгер ви гафар лап гъахълубур яз хъайитІани, – Аллагъдихъ инанмиш хъана лугъуз за гъайиф чІугвадач.

Гилад чун ви гафарал хкъвен, – давамарна за (зун и ихтилатди вичел желбнавай), – лугъун хъи, вун ягълмиш я ва зун гъахъ я.

Вири расайрин, миллетрин, жемиятдин къатарин инсанриз месигьдарар жедай мумкинвал ава. Гьар са инсандивай Аллагьдин куьмекдалди цIийи уьмуьр башламишиз жеда.

Вун хьтин инсанрин мурад пул ва ам гзаф кIватIун я. Ваз яргьалди яшамиш жез кIанзава, амма вахь мурад макьсад авач! Иса Месигь уьмуьрдин чешме тирди кваз такьаз, вун уьмуьрдин мана жагьуриз алахъзава. Вуна гьар юкьуз азаррихъни кьуьзуйвилихь галаз женг чIугвазва, амма ваз вун гьикI хьайитIани рекуьдайди чизва.

Садлагьана ваз са цIийи кар ашкара жезва – вал вуна икъван гагда саймиш тавур са кас гьалтзава. Вун хиве кьуниз мажбур жезва: икъван чIавал вуч

патал вун яшамиш жезвайтІа, гьам кьуру таб тирдахъ инанмишарна ада вун. Гила лугьун хьи чна...“

Амма таксичиди заз яб гузвачир, ам гзаф дикъетдивди рекъиз килигзавай, вучиз лагъайтІа машин садлагъана вилик акатай къекъуьндай гьална кІанзавай.

Гьикъван хъсан тир ам вичин фикирривни, вири вичин уьмуьрдивни гьа, икІ дикъетдивди эгечІавайтІа...

РикІивайни Иса Месигьдал кьена чан хтанани? Хашпересри Иса Месигьдал чан хтана лугьуз тес-тикъзава. Къе и кар субутар авун виликан вахтарилай регъят я, и кардикай са гьихьтин ятІани суьгъуьрдикай хьиз рахана виже къведач. Чал къведалди чилел яшамиш хъйи миллионралди инсанри и кар дериндай ахтармишна. Вири абур таъсирлу гьа са фикирдал атанай: Ершалаимда Пасхадин сад лагъай юкъуз дугъриданни са вуч ятІани хъана, ва и вакъиадихъ чи уьмуьр дегишардай къуват ава!

ВИРИДАЛАЙНИ КЪИЛИН СУАЛ

Инсан вичин рахунра „ажал“ гаф мецел тегъиз алахъда. ИкI США-дин госпиталра „ажал“ гафунин чкадал „акъалтIай эхир“ лугъудай термин ишлемишзава.

Гаф асирра инсан вич ажалдин эйбежер хъенди-кай чара ийиз алахъзава. Вири дарбадагъдай ва тергдай лепедин вилик инсан жуьреба-жуьре манийвилер эцигиз хъана, а манийвилер пулди-кай, сагъламвал мягъкемарунин программарикай, эликсиррикай ва идеологийрикай ибарат тир. Амма нетижада и манийвилер вири ахътин къезилвилелди чкIизвай хъи, гуя абур са чIавузни хъайибур тушир.

„Инсан рекъизва ва чкIизва; ам квахъзава, гъинава ам?“ Библиядай къачунвай и гафари гъуьжет, алай месэладин ери-бине тайинарзава. Уьмуьрдинни ажалдин месэлади лап куьгъне вахтарилай инихъ ити-марни дишегълияр вичел желб ийизва.

Къванцин девирдин инсанар, юкъван асиррин инсанар, чи девирдин инсанар... Абур вири и даиман суалдиз жаваб жагъуриз алахънай ва къенин юкъузни алахъзава. Аскерди вичихъ галаз атIа дуьньядиз яракъ тухун лазим яни? Къейи итимдин пабни яна рекъин лазим яни, сирлу „хъенринни руьгъерин уьлкведа“ ам вичин итимдихъ галаз жедайвал? Белки, къейи касдин лукIарни яна рекъинин лазимвал ава, абурувай атIа дуьньяда чпин агъадин рикIиз кIан хъайи гъар са къариб кар къилиз акъудиз жедайвал?

Эгер чна кеферпатан тайифайрин махарик квай Валгалла, грекрин мифра авай елисейдин чуьллер, мисривийри мукъуфдивди къилиз акъудзавай къейи-

ди кучудунин кьайдаяр, мейит мелгьемламиш авун ва мумияр хуьнин шартлар рикел хкайтла, чаз аквада хьи, дегзаманда инсанар атла дуьньяда уьмуьр авайдахь инанмиш тир. Амма кьадим инсанрин кьатлунар ятла дуьньядихь ийизвай инанмишвал язни кьабулиз жедач. Им абурун уьмуьрдин са гьвечи чук тир. И чук дуьньядал абуру тухвай гзаф рангарикай ибарат уьмуьрдин анжах лацу-чулав суьретдиз ухшар я.

Месигьдарвал пайда жезвай вахтара Грецияда, Румда, Рагьэкьечидай пата гзаф арифдарар авай. Абурун виридан фикир са суалди желбзавай: чилин уьмуьрдин сергьятдилай анихь вуч гала? Гомера вичин ктабра кьалурнавай хьенрин вилайт авани? Белки, ана садрани акьалтI тийиз уьмуьрдини ажалди чпи чеб эвез ийизва? Руьгьер цийи аунар алаз пайда хьуникай Пифагора ачухай илим гьахьлуди ятла? И кардикай садазни са затIни чизвач! „Ибур вири анжах гиманар я, артухан са затIни туш“, – лагьанай Ксенофана.

Иса Месигьдал чан хтана лагьай хабар садлагьана кьуд патаз чкIана. Эгер им Палестинада тир садазни течидай са касдикай риваят тиртIа, адакай нисинин нагьардилай гугьуьниз ийидай хьгин, вични са акьван яргьал тефидай хьгин ихтилат жедай. Амма малум хьайивал, и вакьиа адетдинди тушир, ам

Сифтегьан месигьдарри мажусийрин кьадим аллагьриз икрам ийирдалай кьиникь хьсан яз гьисабэзавай.

куьгъне ктабра авай са риваятдизни ухшарди туш. Къутармишдайдахъ инанмиш. хъайи инсанар михъиз дегиш жезва, цийи хъжезва. Месигъ – им инсанрин инанмишвилин экуъ гъед я. Абур чпин фикирар, ниятар, Месигъди хашунал чпин паталай гайи къурбанд патал рекъизни гъазур я ва гуьгъуьнлай даим яшамиш жезни гъазур я.

„Инсан рекъизва... гъинава ам?“ Чун Къутармишдайди къена. Ам Ягъудиятдин меркезда вири халкъдин вилик къена. Ам адетдин тахсиркар хъиз хашуниз янай.

Адаз гайи жаза вилералди акур шагъидар авай. Къейи пуд лагъай юкъуз Адал чан хтанай. Месигъдин талмизрал гуьзчивал авур ксариз абурун чинай къенепатан азадвилини бахтаварвилин экв акунай.

И вакъиади инсанриз къенин юкъузни эсерзава.

СЕРГЪЯТДИХЪ ВУЧ ГАЛА?

Вахт-вахтунда прессада ихътин хабарар пайда жеда: фланди „къена“, ахпа адал чан хкана. Ихътин хабарди фикир желбда, амма ада инсанрик гъикъван вахтунда гъалаба кутада ва абурун бейни къарсурда?

Са шумуд йис идалай вилик ихътин са кар хъана. Са инсан „къена“, ахпа адал чан хтана. И кардикай йикъан хабаррин программада анжах куърелди лагъанай. Гъатта газетрани и хабардин гъакъиндай са гафни кхъеначир. Им гъина хъайи кар тир? А касдин тIвар вуж тир? И хабар саки са вад декъикъадилай рикIелай алатнай.

Месигъ дидедиз хъайи сад лагъай асирда массовый информациядин такъатар авачир. Телевидение, милли газетар ва радиостанцияр авачир. Инсанриз са вакъиадикай чир хъун ва адал фикир желб авун паталай а вакъиадикай хабар вири дуъньядиз чукIун лазим тир. Эгер Иса Месигъдал чан хтаначиртIа ва сурай къахрагъначиртIа, и кардикай вири чкайриз хабар чкIидачир, чазни са чIавузни Иса Месигъдакай са затIни чир жедачир. Исадиз дуванди атIай кар къилиз акъудайла, Адахъ галаз са рекъел алайбур ва Адан дустар гъар сад санихъ катнай. АкI тир хьи, месигъдаррин гъерекат гъеле вичин цIирина амаз пузмиш хъун лазим тир.

Бес вучиз акси яз а гъерекат мадни гужлу хъана? Гъар гъяд юкъуз хашпересар Месигъдин ажал рикIел гъиз шехъун патал ваъ, Адан гъалибвал сувар хъиз къейд авун патал санал кIватI хъунин баян гъикI гуз жеда? Чавай юлдашри чпин дустунин къиникъ сувар хъиз къейддай маса са дуъшуъш мисал яз гъиз жедани?

*Сифтегъан месигьдаррин девирда хабарар чукГурдай
технический са алатни авачир, амма Инжил вири дуь-
нья тирвал фад-фад чкІана.*

Иса Месигьдин кьиникъилай гуьгъуьниз вуч хъана?
Гуьгъуьнлай хъайи вакъиайри Къутармишдайди дуь-
ньядин тарихда сад лагъай чкадал эцигна. Иса Ме-
сигь дидедиз хъуни кьве девир чара ийизва — Ам ди-
дедиз жедалди хъайи девир ва хъайидалай гуьгъуьниз
атай девир.

Вири и гъадисада са мискъал кьванни гъакъикъат
аватІа?

Чак Колсон США-дин президентрикай сад хъайи Ричард Никсонан амадаг тир. Ада Никсонан къацлай гъарамзадавилера иштиракнай, и гъиллейриз тарихда Уотергейтдин кар лугъузва. Колсон адахъ галаз гъиллебазвал авурбурухъ галаз санал дустагъда тунай. Азад хъувурдалай гуьгъуьниз ада Иса Месигъ-дикай шагъидвал ийиз хъана, адан шагъидвал са мус ятлани къадим вахтара саки яхцур йисуз шагирдри Исадал чан хтуникай шагъидвал авуниз ухшар тир.

Силис, тухудай вахтунда Колсона чинебан крар са вахт алатайла винел акъатдайдал. шак гъизвачир. „Чавай, мукъвал-мукъвал силис къазвай, пуд гъафтедила чун жуван тах-сир хиве къуниз мажбур хъанай. Зун чи планетадал алай лап зурба ва къуватлу инсанрин жергеда авай кас тир, ятлани гъатта чавайни гъакъикъат чуьнуьхна къаз хъанач“.

Гъа икI, Къутармишдайдал чан хтунихъ галаз алакълу вири крарихъ еке метлеб ава. „Эгер Месигъдал чан хтанвачиртIа, – лугъузва Колсона, – Адан талмизар Адахъ инанмиш жедачир. Эгер абуру табзавайтIа, са къадар вахт алатайла, абурун намуссузвал винел акъатдай!“

ВИРИДАК ВЕЛВЕЛА КУТУР ЮГЪ

Чаз Аллагъди руьгъ кутуна кхъейвай къуд ктаб тур инжилчияр гьихьтин хъсан алхишриз лайихлу я! Пасхадин сад лагъай йикъакай вири къуд Инжилдани жуьреба-жуьреда кхъизва.

Чан хкведалди къве йикъан вилик Иса румвийри хашуниз яна къенай. Ам хашунилай жуьмя юкъуз

Ягъядилай атай Инжилдин лап куьгъне са чIук. Ам грек чIалал кхъенва ва чи йикъарал къван агакънава. Ам кхъенвай йис Иса дидедиз хъайидалай гуьгъуьнин тахминан 125 лагъай йис я.

алуднай, и йикъаз „гъисслу жуъмя“ лугъузва. Исадихъ галаз са рекъел алай ксар патал и югъ виридалайни гзаф мусибатдин югъ тир. Аримафейдай тир Юсуфа ва Исадин чинебан талмиз Никодима Исадин мейит къахчуна, ам атирламишнавай кафанра туна. Хашуниз ягъай чкадин патав „багъ гвай, багъдани къейи са касни динжар тавунвай ичИи къветI-сур авай. Чувудрин жуъмядин хатурдай Иса гъа къветIе динжарнай, вучиз лагъайтIа анаг лап мукъув гвай“.

Дишегълийрихъ чпин ниятар авай. Гъяд йикъан, пакамахъ абур Иса Месигъдин къветI авай багъдиз фена, абуруз чпин дустуниз эхиримжи гъурметар хъийиз, къейиди кучудунин шартIар. къилиз акъудиз кIанзавай.

Эхъ, Месигъдихъ инанмиш хъанвай дишегълийриз кишдин суварилай гуьгъуьниз чи Къутармишдайдан мейит патал кучудунин шартIар тамамариз кIанзавай.

Амай кIвалахар са шумуд декъикъада хъана. Абурун рикIелай чпи гъазурнавай атирарни алатна, атирлу кафанарни. АкI тир, гуя Месигъдихъ галаз алакъалу вири вакъиаяр хъана алатнавай. Ама гуьгъуьнлай чир хъана хъи, вири крар анжах башламиш жезва! Дишегълияр къветIен патав магълуб хъанвайбур яз атанай, амма анлай абур гъалибчияр яз хъфенай! Сифтени-сифте шад хабар гайибур гъабур хъанай!

К.С.Льюиса и гъяд йикъан пакамадиз „алемдин тарихда цIийи къил“ лагъана тIвар гана.

ЛАП ЗУРБА КЪУРХУ

И югъ Исадин талмизрин вири умудар тамамдиз барбатI хъайи югъ тир. Месигьдарвал критика ийизвай ксари Инжилар гьакI къуру чкадал туькIуьрнавайбур я лугъуз тестикъзава, абур а къуд Инжилда이니 сад садаз акси фикирар жагъуриз алахъзава. ИкI, лугъузва абур, Инжилра авай вакъиаяр жуьреба-жуьреда кхъини Исадал чан хтун гьакIан къундарма тирдан шагьидвал ийизва. Месигьдикай аси гафар лугъузвайбуруз вуч кIанзава? Белки, абуроз къуд Инжилдани авай гафар вири сад хъгинбур хъана кIанзаватIа? Шаксуз, къуд Инжилдани вири сад хъиз кхъенвайтIа, им абур авай ихтилатар тапарар тир-вилини шагьадатнама жедай; и карди Месигьдал чан хтунин гьадиса инсанди яратмишнавай къуру къундарма яз тестикъарунал гьидай! Амма къуд Инжил аваз хъунихъ гзаф къетIен артухвилер ава. Эгер чна абур дикъетдалди веревирд авуртIа, чаз а юкъуз инсанар пагъ атIана амукъвайвилини чеб чпивай квахъайвилини тамам шикил аквада.

Эгер вун, гьуьрметлу кIелзавайди, ЦИийи Икърар кIелиз са зур сятда ацукънайтIа ва гьакъван вахтунда вакай адетдин детектив хъайитIа, вавай а къуд Инжилда이니 умуми чкаяр жагъуриз жеда. А чIавуз ваз а чкаяр чеб чпиз гьикъван ухшар ятIа аквада. Са писателди лагъанай: „Вири и чIагай гьадисайра виридалайни ажайибди абурун ачухвал, дугъривал я“.

Инжилчийр вири вакъиаяр галай-галайвал кхъиз алахъни ийизвач. Месела, чавай санайни Понтий Пилата ва я чувудрин чIехи кешишди чан хтай Месигь агъзурралди инсанриз акун гьикI къабулнатIа

*Иса Месигдал чан хтуни чаз ажалдин чкадал цИйи
уьмуьр къазанмиш жедайдакай лугьузва. Уьмуьр — бая-
банлухда экъечИнавай цуькведилайни ажайиб кар я.*

кЕлиз жедач. Санлай и ажайиб вакъиади инсанриз
цИйи дуьньядикай хабар гана, а дуьнья мад садрани
виликан дуьнья хьгинди хьжедач.

«Киш югъ алатайдалай кьулухъ Маждалви Майрама, Якьубан диде Майрама ва Шаламата, фена, Исадал хъичирун патал атирдин ни галай, мелгьемар къачуна. Экуьнахъ лап фад, рагъ экъечизавайла, гьафтедин сад лагъай юкъуз, абуру Ам эцигнавай къветин патав атана. „Къветин сивив агулднавай къван чаз ни галудда?“ лугъуз абуру чеб чпихъ галаз рахазвай, Килигайла, абуруз къван гелянаваз жагъида. Къванни зурбади тир. Къветиз гьахъайла, абуруз лацу гинибашар алаз къветин сивин эрчи пата ацукьнавай жегъил гада акуна. Абурук къурху акатна. Гадади абуруз лагъана: Кичле жемир, куьн хашуниз янавай Назаретви Исадихъ къекъвезвани? Адал чан хтанва, Ам ина амач. Ингъе Ам эцигай чкани. Алад, фена Адан талмизризни Петрудиз, Исади виликдай абуруз хиве къурвал, Жалилиятдиз чпелайни вилик атана акъатда лугъузвай лагъ. Абуруз Ам гъана аквада. Дишегълияр анай экъечина, чукурна фена. Абурук кичлевилин зурзун акатнавай. Чпиз акурдакай абурувай кичела садазни лугъуз жезвачир».

Марк 16:1-8

ЗА И СУАЛДИЗ ЖАВАБ ГУДАЧ

„Эгер квез и студияда Иса Месигьдин кАрабар кълурнайга, и карди куьн Адахь инанмиш хьуниз гьихьтин таьсир ийидай? И суал садра интервьюда архиепископ Майкл Ремсидиз ганай.

Ада суалдиз лайихлу жавабни ганай: „Куь теклиф гьични гьакьикъат кьурди туш, за и суалдиз жаваб гудач“.

„За и кар анжах исятда фикирдиз гьайиди я... — алатзавачир репортер. — Им гьакан гипотеза я. Лугун хьи, завай иниз Месигьдин кАрабар гьиз жеда; и карди куь инанмишвилиз гьихьтин таьсир ийидай?“

Доктор Ремси гафунал кЕви тир: „За и суалдиз жаваб гудач“. Гила чун Месигьдал чан хтунин месэладиз маса патахъай килигин. Фикирдиз гьин хьи, чи патав инсанар патал хьсан крар ийидай ниятар аваз месигьдарвал таб тирди субутардай туьнт са кас къевеза. „Заз Палестинадиз физ, эгер хьайитга, ана Месигьдин кАрабар жагьуриз кАнзава. Заз Адал чан хтуникай махарал эхир эцигиз кАнзава“.

Ихьтин дуьшуьшар виликдайни хьанай. Лео Уэллсани вири дуьньядиз месигьдарвал мах тирди, мад артухан са затИни туширди субутун къетИнай. Гьавилляй ада Кьутармишдайдал чан хтун кьундарма тирди, мад са затИни туширди субутарун патал ктаб кхьиз башламишна! Амма ктаб кхьидайла. Уэллс садлагьана гьавурда акьуна хьи, вични Месигьдихь инанмиш жезва, Вичин папаз ада вичивай и ктаб кхьиз тежедайди хиве кьуна. „АкI ятга маса ктаб кхьихь“, — меслят гана папа итимдиэ.

Нетижада „Бен Гур“ лугьудай ктаб кхьенай, ам Иса Месигьдикай кхьенвай ажайиб гьадиса тир. Гуьгьунлай а ктабдай фильм эцигнай, ам вири дуьньядин тамашачийри гьейранвилелди къабулнай.

Гьа ихьтин кар писатель Фрэнк Моррисонан кьилелни атанай. Иса Месигьдин „гьакьикъи, чIагур тавунвай“ тарих кхьиз кIан хьунин алахьунри ам „кхьиз кIан тахьай ктаб“ кхьинал гьана. Нетижада „Къван ни галудна?“ ктаб пайда хьана. Моррисона вичин ктабдин гьар са чина чIалахь жедай тегьерда Месигьдал кьена чан хтайдакай шагьидвал ийизва.

Месигьдаррин инанмишвили бинеяр лап кьетIендаказ ва дериндай ахтармишиз жеда. Амма чавай вири шагьидвилерин гьакьикъивал субутариэ жедани? Ва я субутар авурдалай гуьгьуьниз чи вилик маса манийвилер — баюхдинни марифатдин манийвилер пайда жедали?

Инжилра чIалахь жедай жуьреда Иса Месигьдал кьей-идалай кьулухь чан хтанвайди субутарзава.

ШАГЪИДРИН ДЕЛИЛАР

Гьелбетда, математикадин ва логикадик методрикай менфят къачуналди Къутармишдайдал чан хтайди субутариз жедач. Тарихдин гьар са вакъиа субутардай саягда чавайни шагъидрин делилар кІватІиз ва абуруз кутугай нетижа хкудиз жеда.

Садавайни инкар ийиз тежедай кар хъиз чавай къабулиз жеда: сифте яз Эверестдал хкаж хъайибур Тенсинг ва Хиллари я.

Абурун гафарихъ ва абуру ягъай шикилрихъ дуьньядавай инсанар инанмиш хъана, вучиз лагъайІа абурун делилар гъакъикъибур тир. Иса Месигъдал чан хтун гъакъикъи тирди субутарзавай гъихътин делилар ава?

ИчІи къветІ-сур. Вири шагъидри лугъузва хъи, къветІ-сур ичІи тир. Алимри и жуьредин акси фикирар теклифзава:

- *Исадин мейит Адан талмизри чуьнуьхна.* Шагъидри тестикъзава хъи, „гъисслу жуьмядин“ вакъиайри талмизар михъиз серсер авунай. Къейи бедендал чан хтуникай, ам таб ва я гъакъикъят яни лугъун тавуна, талмизри са фикирни ийизвачир. Абуру Исадихъ дериндай хажалат чІугъазвай. Идалайни гъейри, къветІен патав къаравуларни акъвазарнавай.

- *Исадин мейит Адан душманри чуьнуьхна.* ИкІ авун душманрин куьз герек тир къван? И карди Иса Месигъдал чан хтана лугъудай фикир генани артух яз

тестикъардай. Душманриз, лагъайтIа, гъа и карди-
хъай гзаф кичIезвай.

● *Иса Месигьдал къена чан хтана.* И фикир шагьид-
ри авур ихтилатрихъ галаз къазва — Иса Месигьдал
къейи пуд лагъай юкъуз чан хтана.

Чан хтанвай Месигь акун. Къена чан хтайдалай къу-
лухъ Месигь вичин талмизрин вилик пайда хъана.
Чав ихъгин са шумуд дуьшуьшдикай авунай кхъинар
агакънава. Ам са инсандиз, ахпа са шумуд касдиз
санал ва я жемьтдиз ақунай. Садра Ам цIусад ша-
гирддиз ва вад виш касдиз ақунай.

Къутармишдайди акун гъакIан буш карагунар ту-
шир. Ам жуьреба-жуьре вахтара куьчедал, кIвале, ви-
рин къерехдал ақунай. Ам зигъин чIуру хъанвайви-
лин лишанар квай къилди инсанриз ақуначир.

Садлагъана Месигь инсанриз акун акъваз хъана.
Эгер инсанриз буш карагунар акваз хъанайтIа, и кар
абурун вири уьмуьрда давам хъун лазим я.

Талмизар дегиш хъун. Эгер Иса Месигьдин талмизар
дегиш хъаначиртIа, дуьньядани са затIни дегиш
жедачир. Абукурай михъиз маса инсанар хъана. Хъайи
кар вилералди ақуна лугъуз абур чеб чпихъ агъанвай,
абуру экв гузвай.

Я чувудриз, я цивилизация авай Грециядиз, я Рум-
дин империядиз Иса Месигьдикай са затIни чир
жедачир, эгер руьгьдин рекъай цIийи хъхъанвай тал-
мизар хъаначиртIа, Абур Исадихъ галаз са рекъел
алай ксар тир, гила абуру дуьньядиз шад хабардикай
муштулухар гузвай; са тIимил идалай вилик, Ягъуд
аскеррин са кIеретIни галаз талмизрин Муаллим
къаз атай чIавуз, талмизар гъар сад санихъ катнай. Са
къадар вахтунилай абурукай садбур сегънейрал аслан-
рихъ галаз акъажунриз экъечIнай.

Месигьдарвилиз чувудрин диндилайни, гьакІни къадим Грециядин медениятдилайни виниз хкаж хьун къисмет хъанай. Ахьтин югь алуькна хьи, румдин цезаррин (пачагьрин) сурал килиса хкаж хъана.

И килисади гележегдин цивилизацияриз руьгьдин рекьяй кІвачел акьалтуниз куьмек гана. Чувудрин адетдин киш йикъан чкадал инсанри маса югь — Кьутармишдайдал чан хтай югь сувар хьиз кьейд ийиз хъана. И вакъиа зурбади тирдахъ кЕвелай агъай инсанрилай гзаф асирра вердиш хъанвай куьгьне адетриз акси яз экъечІиз алакьна.

Иса Месигьдал къена чан хтайдалай гуьгьуьниз Галилейдин гуьулуьн кьерехрив Ам Вичин талмизриз ақунай.

Исади Вичел кьейи пуд йикъалайни пуд йифелай чан хкведа лагъай гафаринни гъакъикъатда хъайи вакъийрин арада чаравилер авани? Эгер Къутармидайди жуьмя юкъуз хашуниз янатла, амма Адал гъяд йикъан пакамахъ чан хтана, Исадин мейит къветле анжах кьве йифиз хъана.

Месигъдарвилиз акси фикиррал алай ксари гъа чаравилер къалурзава ва абур чпин фикирар къилиз акъудун патал ишлемишзава. Ша и месэладиз мукъуфдивди килигин. Аквадай гъаларай, ихътин ксариз къадим чувудри вахт гъикI гъисабзавайтIа хабар авач. А яргъал вахтара йикъакайни йифекай ибарат вахтунин члук сагъ са-югъ яз гъисабзавай. Чувудри „къве сутка“ ва адалай вилик квай ва адалай гуьгъуьниз къвезвай са шумуд сят пуд йикъазни пуд йифез барабар яз гъисабзавай.

Ихътин саягъда вахт гъисабунин жигъетдай са мисал гъин Къадим Икърарда авай. Есфиран ктабдай аквазвайвал, – жегъил пачагъ-ханум Есфира вичин тIварцIелай сив хуьдай вахт тайинарна, чувудриз пуд юкъузни пуд йифиз фу недай ихтияр авачир. А ктабдай чна мадни клелзава: „Зи хатурдай сив хуьх, пуд юкъуз, я юкъуз, я йифиз фуни немир, ядни хъвамир“. Пуд лагъай юкъуз Есфира пачагъдиз хас парталарни алукина пачагъдин кIвалин къенепатан гъаятда акъвазна. Гъакъикъатда алатайди анжах кьве йиф я. ГъакI ятIани, чувудри чпин гъисабрай пуд югъни пуд йиф алатнаваз гъисабзавай.

Йикъар вири лап дуьздаказ гъисабнавай ва Месигъдин гафар къилиз акъатнай: „Юнус китдин руфуна пуд юкъузни пуд йифиз хъайивал, Инсандин Хвани чилин рикле пуд юкъузни пуд йифиз жеда“.

БАЮХДИН МАНИЙВАЛ

Иса Месигьдал кьейидалай кьулухъ чан хтанач лугьудай ксарни ава. Абуру месигьдарвал Месигьдин анжах „руьгьдин кьуватдиз“ килигна авайди я лугьуз-ва. Ѓатта сифтегьан таблигьат тухвай месигьдар-рини, Кьутармишдайдакай рахадайла, Месигьдин сагьдаказ амай „руьгьдин кьуватдикай“ кьетендиз суьгьбетар ийидай.

Амма ихьтин фикирри чав гвай гьакьикьби делил-риз аксивал ийизва.

Бязи авторри кьейи бедендал чан хтун мах я лугьуз-ва. Амма а ксар Иса Месигь кьейиди ва я кучудайди туш лугьудай фикиррихъ галаз рази жедани? Библияда Месигь кьиникьихъ галаз сад хьиз Адал чан хтун-кайни гьакьикььатда хьайи кардикай хьиз лугьуз-ва.

Месигьдин кар давамар авурбурукай сад тир, гила чаз шагирд Павел хьиз чидай касди Коринфдавай инанмишбурун кьватгалдиз кхьенай; „Жува кьабудай кар за квезни тарс яз гана, яни, Каламда кхьенвай-вал, Месигь чи гунагьриз килигна кьена, Ам кучудна ва Адал кьейи пуд лагьай юкьуз чан хтана, ахпа Ам Кифада акуна, ахпани цИкьвед шагирддиз акуна...”

Эгер кьиникьни сура тун гьакьикььат ятIа, ва чан хтунни талмизриз акун кьундарма ятIа, бес месигьдар-вилиз акси ксари чпин фикирар квел бинеламиш ийи-да? Шагирдри ийизвай гьакьикьби ихтилатар икI ака-тайвал кьабудай ихтияр чаз авани? Шагирд Павела Исадал кьейи пуд лагьай юкьуз чан хтана лугьуз-ва. Ам и кардикай гьакьикььатда хьана алатай кардикай хьиз рахазва. Вучиз кье чна масакIа гьисабун лазим я?

Месигьдарвал критика ийизвайбуру икI лугьуз-ва;

инанмишвал ийизвай кас руьгьдин жигьетдай чIехи хьун ва адан къилих чкадиз атун патал чан хтунин концепция гзаф важиблу я. Абуруз исятда Месигьдин беден гъина аватIа важиблу туш, яни ам къенин юкьузни сура ава!

Са авторди икI кхъизва: „Эгер сифтегъан месигьдарри шад хабардикай муштулахар гудайла Исадин мейит аваз хъайи къветI ичIи хъуникай махуникай хъиз рахазвайтIа, бес къе чун вучиз а махарихъ инанмиш жезва?“

Ихьтин принциприн бинедал диндин рекъе чан гудай ксар тербияламиш жедай хьтин ва инанмишбурун цIийи кIватIалар арадал гъидай хьтин идеология эцигиз хьун мумкин туш.

Эгер инсаниятдин тарихда гъакъикъатдани къена чан хтун хъайи кар ятIа, ам анжах Иса Месигьдин къилел атай кар я. Асул гъисабдай чи Къутармишдайди инсаниятда дидедиз хъайи гзаф зурба муьмин кас тир. Эгер чаз цезаррикай садал, Аристотелал ва я Александр Македонскийдал чан хтана лагъанайтIа, чун хъуредай. Ахпа чун чи гъар йикъан къайгъуйрив эгечI хъийидай.

Амма чи Къутармишдайди тир Иса Месигьдал чан хтунин гъакъикъатди миллионралди инсанрив фикир ийиз ва чпин уьмуьр веревирд ийиз тазва. Руьгьдин къуватдин ва марифатдин дуьзгъувинлин жигьетдай Иса Месигьдихъ галаз гекъигиз жедай хьтин са кас хъайитIани инсаниятдин тарихдай чаз жагъидани? Чувудрин тарихчи, месигьдарриз акси кас тир Иосиф Флавийди кхъенай: „А вахтара гзаф акьуллу кас Иса авай, чаз адаз инсан лугъудай ихтияр авани-авачни чидач...“

Ажалдилай уьмуьрдихъ тухузвай рехъ куьгъне уьмуьрни Иса Месигь галай цIийи уьмуьр сад садахъ галкIурзавай муькъвелаь финифиз ухшар я.

АкI я хьи, Месигъди маса, динриз сабурдивди килгунин, инсанрин гунагърилай гъил къахчунин, Вич Аллагъдиз мукъва тирвилин гъакъиндай лагъай гафарив Исади Вичин девирдин инсанрин патай анжах дакIанвал къазанмишна. Иса Месигъдиз анжах са вич кIандай ва Ам тапархъан тир лугъуз хъун мумкин тир. Амма а вахтарин цивилизациядин алемди – инанмиш тир ва тушир чувудри, мусурманри ва индуистри – са чIавузни Исадикай ихътин чIуру гафар лагъанач. Гъакъикъатди къарши фикиррин гъакъиндай шагъидвалзава: Инжилдин гъар са чини Месигъдин гъакъикъивиликай, регъимлувиликай ва масабурухъ рикI куникай лугъузва.

МАРИФАТДИН МАНИЙВАЛ

Зун са сеферда вич атеист я лугъзвай са студентдихъ галаз раханай. Ада теология чирзавай. За адавай вучиз ада, атеистди, и факультет хкягъна лагъана хабар къуна. „Ада зун машгъуларзава“, – жаваб ганай студентди.

Им гзаф чирвилер къачунихъ ялун яни? Сугъулвал яни? Вуч я? Руьдин мидаим гъакъикъатар уьмуьрдиз „шад манидиз хъиз“ килигзавай ксаривай аннамишиз хъун мумкин туш.

Акси ва тереф хуьзвай делилар чаз вири малум хъун мумкин я. Чавай гъисабиз жеда хъи, Месигъдал чан хтун гъакъикъи ва дуьзвилив къунвай кар я. Чавай Аллагъдихъ галаз къугъунар авуртлани жеда, радиодай ва я телевидениедай гузвай вязериз яб гайитлани жеда. Эгер вуна, гъурметлу келзавай кас, Агъа вири жуван рикелди къабулнавачтла, вун гъаклан къугъунри къутармишдач.

Румвийри чувудрин килел эцигнавай Агриппа пачагъдиз Месигъ дидедиз хъайидалай гуьгъуьнин ллагъай асирда Аллагъдихъ галаз къугъунар ийиз клан хъана. Шагирд Павелан вязериз яб гайи пачагъдиз и крарай къил акъудиз клан хъана. Ада вуч жедатла чирун патал Павел дустагъда туна. Дувандал шагирдди лагъана: „Квез гъикл я? Аллагъди къейибурал чан хкун квез тежедай кар хъиз авани?“

Агриппади Павелан делилриз яб гана, амма адан рахунар зарафатрал вегъена: „Вуна зун са клус къванни месигъдар жедайвал инанмишарзавач. Вири пачагъар Иродар сад садаз ухшарбур тир, вучиз лагъайтла абур вири намуссузар тир. Агриппадин халу Ирод

*Чна чун анжах Кьутармишдайдоз тамамдиз бахи авур-
ла, чавай Ада чаз хиве кьур уьмуьр аннамишиз жеда.*

Антипадиз, Исади хь галаз рахунар ийиз кІанз ала-
хьуналди, хьуьруьнар ийиз кІан хьанай, амма са тІи-
мил рахайдалай гуьгьуьниз ам вичин ихтилатри
сугьуларнай, ада са гафни талгьуз кисна акъвазнавай.
Месигь элкьуьрна душтагьдиз ва Понтий Пилатан
патав дувандиз рахкьурна.

Чи фикирдалди, Иса Месигьдал чан хтунихь инан-
мишвал кваз такьунин себебрикай сад инсандиз ви-
чин рикІиз Кьутармишдаиди къабулиз кІан тахьун я.

Эхь, Месигьдал чан хтун — ажайиб вакьиа я, хаш-
перес диндин бинеда авай зурба алапат я. Амма ам
чун патал гзаф менфятсуз гьакьикьат я.

И вакьиади чи виликан концепцийрилай ва кьетІи

фигиррилай цар чугвазва. И вакъиа чи уьмуьрдин планриз сухулмиш жезва. Ада чун ахьгин гьакъикъят кваз къуниз мажбурзава хьи, тарихдин къилин лап зурба кас Месигъдихъ галаз чун гуьруьшмиш жедай югъ яргъал алач. Чан хтунни чун чи уьмуьрдин ниятар, фикирар, мурадар маса жуьреда аннамишуниз мажбурзава. И вакъиа вири гьукумдалди .чи уьмуьрдиз сухулмиш жезва!

Месигъдал чан хтайдакай шагирд Петрди сифте яз вяз авур чавуз адаз яб гайибурун „рикIериз эсернай“, ГьикI лагъайтIа, им абур патал чIуру хабар тир. Къутармишдайди хашуниз ядайла, абурукай гзафбур Ершалаимда авай; садбур къайгъусузвилелди Исадин азабриз килигзавай, муькуьбуру Израил къутармишдайди я лагъана ганвай Месигъдин ажалдалди къутягъ хъйи алчах крара иштиракзавай. Халкъ хажалатди акIажарнавай. Къейидал чан хтун Месигъ чпин рикIиз къабул тавурбур патал шад хабар тушир. Абуруз икI лугъун регъят тир: „Зун и кардихъ инанмиш туш“ ва я „им жедай кар туш, я хьунни мумкин туш“. Хаталу декъикъа атун кумазни къил къумадик кутадай „деве къуш хъиз акъвазун“ регъят кар я. И вири ксаризни гьакI тир; абуру мукъвара вири крарай къил акъатда ва уьмуьр вичин гелеваз давам жеда лагъана умудзавай.

Чазни са мус ятIани Ершалаимда шагирд Петрди сифте яз яб гайи ксариз хъиз хкъягдай рехъ ава. Эхъ, абурун „рикIиз эсернай“, а йикъалай инихъ гзаф асирар алатнава. Амма а югъ – шагирдди вязер авур югъ месигъдаррин къадар 2000 процентдин артух хьуналди къутягъ хъана.

ГЪАМИША ШАКЛУДИ

„Гъафтедин гъа сад лагъай йикъан няниз,
Исадин талмизар кІватІ хъанвай кІвалин ракІар
чувудрихъай кичІела агалнавайла, Иса атана ва
кІвалин юкъвал акъвазна Ада талмизриз лагъана:
Салам квез! ИкІ лагъана, Ада вичин гъилерни
кІвачер ва пакун тІвалар къалурна. Агъа акур
талмизриз хвеша хъанай“.

Ягъйа 20:19-20

Инжилчийри кхъызвайвал, Месигъдал чан хтай-
далай гуьгъуьниз Адан талмизар шадвилив ацІан-
вай, и гъисс Къутармишдайди къейила абурук акатай
серсервилин гъиссдилай айру тир. Ингъе Муал-
лим мад абурухъ галаз саналла – Ада ажалдал гъа-
либвал къачуна, Ам абурухъ галаз рахазва! Им, акъ-
ван ажайиб кар тир хъи Адан талмизар тежер къван
шад хъанвай.

Бес Тума гъина авай?

Чаз чида хъи, Тума тІвар алай талмиз шаклу тир,
ам Месигъдин амай талмизрин чІалахъ жезвачир. Гъа
гъадакай гъамиша шаклу жедайбурун ва садрани са
куьнихъни инанмиш тежедайбурун тІвар хъанва.
Тума душманвал авай дуйньядикай къакъатиз ва
къилди хелветда амукъиз вири крарал шак гъиз
алахъдай.

Тумадиз муькуь талмизри чпиз Иса Месигъ акуна
ва чеб Адахъ галаз рахана лугъуз шад хабар гайила,
Тумади жаваб гана: „Эгер заз Адан гъилерал мишер
ягъай гелер такуртІа ва за зи тІуб а мишер фейи

хирера тун тавуртІа ва зи гъилер Адан пакун тІвалара тун тавуртІа, зун чІалахъ жедач“.

Ингъе вучиз чна и талмиздиз „шаклуди“ ва я „чІалахъ тежерди“ лугъузватІа. Лугъумир къван, Тіумади вичихъни вичин гъиссерихъ лап гзаф далу агалзавай.

Пуд йисуз чпихъ галаз къуллугъ авур ксарин гафарихъ ам вучиз агъазвачир? Тіума а няниз авачир, ам, гъа аямдин динегъли инсан хъиз, анжах са вичин гъиссерихъни фикиррихъ агъана: „Завай и кардин чІалахъ хъун къабулиз жедач!“ Ихътин инсанди уьмуьрдиз къимет гунин фикирар гъа вахтунда жемиятда къилин чка къазвай фикирди арадал гъанвайбур я. Лугъуз жеда хъи, адан шаклувилер, маса фикирар, шартІар къабул тийидай жуьреда лагъанвайбур я: „Заз и кардин чІалахъ жез кІанзавач!“

„Ваз вун чизвани?“ – им шаклу касдиз гана кІани лап хъсан суал я. Ваз ви къилих, вири ви нукъсанар, вуна са куькай ятІани ви фикирар ачухзавай жуьре ваз чизвани? Хаталу легъзеда Тіумадиз рехъ акбулди ваъ, эмоциярини гъиссери къалурзавай. Амма Тіумадихъ дериндай фикирдай алакун хъун лазим тир. Ада Месигъди гайи чирвилер, тарсар рикІел хуьн лазим тир. Тіумадиз амай талмизри руьгъдин жигъетдай куьмекар гунин лазимвал авай.

„Муьжуьд йикъалай Адан талмизар мад кІвале авай, Тіумани абурухъ галай. РакІар агалнавайла

Иса атана ва кІвалин юкъвал акъвазна лагъана:
Салам квез! Ахпа Тіумадиз лагъана: къала ви тІуб
инихъ ая ва Зи гъилериз килиг; къала ви гъил гице
ва ам Зи пакун тІвалара тур; чІалахъ тежерди ваъ,
чІалахъ жерди хъухъ, Тіумади Адаз жаваб гана:

„Агъа зи ва Аллагъ зи!“

Ягъйа 20:26-28

Гьелбетда, чун Тума Агъадихъ инанмиш хьунал шад я. Чи Кьутармишдайда Тумадиз герек гафар лагъана; а гафари Тумадин рикI дерин бахтаварвили гьиссерив ацIурна ва ада табийвилелди Исадин вилик кьил агъузла лагъана: „Агъа зи ва Аллагъ зи!“

Шад хабар гвай муштулухчийри Исадин патав Тума хьтин шаклубур гзаф гъизва. А инсанри адет яз икI лугъузла: „Эгер заз ахунайтIа, гьисс ахунайтIа, гьил хкIадай ва Исадихъ галаз гуьруьшмиш жедай мумкинвал хъанайтIа, зун чIалахъ жедай“. Амма инанмиш хьун патал а крар чпин вилералди акур шагьидрин делиларни бес я! Иса Месигъди лагъанай: „Такуна инанмиш хъайибур бахтавар я“.

Вич Месигъдал чан хтунихъ инанмиш яни-тушни гьар са касди вичи гьялна кIанда.

Инсаниятдин тарихда виликрайни кьейидал чан хтун хътин крар хъайиди я лугъудай фикир дуъзди яни? Наин шегъердай тир хендедадихъ авай-авачир са хва кьена адал чан хтун, ва я Иаир лугъудай вилик-кылик квай ксадин рушал чан хтун ва я кьена къуд юкъуз къветлесура хъайи Лазарал чан хтун инал рикел хкун тавуна жедани? И вири аламатар къалурайди чи Къутармишдайди я. (Ктабдин эхиримжи кыле авторди Библиядай къачунвай кылер къалурнава).

И вакъайриз „къена чан хтун“ чна Месигъдикай лугъузвай жуъреда къабулна виже къведач. Лазарал чан хтун къачун. Инал Месигъдиз хас аллагъдарвилдин тебиат ачух жезвайди аквазва. Ада Вичихъ ажал муътлуъгъардай гъкум авайди къалурзавайвал чна чи фикиррдиз гъин: „Исади лугъузва: къван галуд... ИкI лагъана, Ада клевиз гъарайна: Лазарь! ЭкъечI анай... Адаллай кафанар алуда ва ам ахъай хъия!“ Ахъай хъия? Ахъай хъувурла ам гъиниз хъифирай? Гъелбетда, вичин вахар Марфани Майрам галаз яшамиш хъайи квализ, Вифанияда авай квализ. И кардин гъурметдай тлуън-хъунни тешкилун мумкин я. Мумкин я, къе къапар чухъудай нубатни аданди я. Вич сура хъайи йикъарни кваз къе ада дегъекни гун лазим я, и кар зи рикелай гъикI алатнай? *Авай тафарат анжах гъа им я!* Лазарал къена чан хтун аламат тир, амма элкъвена и дуъньядин умуърдиз хтанай, къурхулувилер, хаталувилер, кылинни риклин талар авай дуъньядиз хтанай. Эхирни садра Лазар тамамдиз рекъин лазим тир югъни алукъна. Гъавиляй Лазаран дуъшуушдиз „къена чан хтун“ лугъун дуъз жезвач. Ам элкъвена умуърдиз хтун кинотеатрда фильм мад сеферда къалур хъувунив гекъигиз жеда. Иса Месигъдал чан хтун маса саягъда кыле фена – Ам мад садрани рекъин хъийидач! Лазар элкъвена хтун – ада вичин гъа виликан умуър тикрар хъувун хъанай, ам вичин гъа виликан умуърдиз хтанай эхир.

ЦИЙИ УЪМУЪР ПАТАЛ ЧАН ХТАЙ БЕДЕН

„Сада лугьун мумкин я: кьейибурал чан гьикI хкведа? Абур гьи беденда аваз хкведа?“

Коринфвийриз 1-чар 15:35

Иса Месигьдин рекьел алай вири инсанрин вилик, са шакни алачиз, ихьгин суалар кватзава. Вири чун патал, яни Месигьди хягъайбур патал даим уьмуьрдихъ фидай рехъ ачухай Кьутармишдайдас сад лагъай сеферчи лугьуз жеда. Адал чан хтана, са шакни алачиз ахьтин югъ алукуьда хьи, чални чан хкведа, чахъни Гьадан хьтин беден жеда. Им чун патал саки кыле тефидай хьтин кар яз аквазва! Ша чна Иса Месигь Вичин талмизризни халкъдиз акур-виликай са тIимил фикир ийин. Чи Кьутармишдайдиди жин тушир – жинеривай чранвай балугъни рекъинавай вирт нез жедайдиди туш...

„Зи гьилеризни Зи кIвачериз килиг; Им Зун Жув я; Зак гьил хкIукI, килиг Заз; руьгьдиз захъ авай хьтин якни кIарабар жедач“. Идалай алава, Исадивай ракIар агалнавай кIвализ гьахьиз хьана. Вири и вакъиайри чаз маса жуьредин дуьньяяр авайди чирдай мумкинвал гузва, са гуьзел юкьуз а дуьньяяр чибур жеда.

● **Кьейи бедендал чан хтунихъ чун гьикьван инанмиш я?** Чи Кьутармишдайдан кьейи бедендал чан хтана эхир. „Зун – чан хтун ва уьмуьр я, – лагъана Ада Марфадиз, – Захъ инанмишди кьейитIани, адал чан хкведа. Захъ инанмиш яз чан алайди са чIавузни рекьидач“. Ихьтин аламатдин хиве кьун Библияда кьуд сеферда тикрар жезва; чаз гьакIни Месигь кьвед

лагъай сеферда къведа лагъана хиве къуна, а чІавуз Ада Вичихъ галаз вири жуванбур Цаварин Пачагълугъдиз хутахда.

Белки, къез и хиве къун, къе къилиз акъатзавай хиве къунрив гекъигаила, къилиз акъудиз тежерди хъиз аквазва? Амма им – цІийи уьмуьрдин хиве къун я, чавай а уьмуьр гъихъгинди ятІа лугъуз жедач. Виридалайни хъсан ва гуьрчег гележег са мус ятІани атун лазим я эхир!

● **Чи чилин бедендинни цІийиз чан хтанвай бедендин арада алакъа жедали?** Эхъ, чилел чаз ганвай бедендинни цІийиз чан хтанвай бедендин арада алакъа жеда, амма ам са, тамам ва алааматдин беден жеда, а беден Исадин бедендиз ухшарди жеда. А бедендиз азарри азабар гудач, ам къуьзуьни жедач.

Шагирд Павела ихътин гьалдиз „руьгъдин беден“ лугъузва. ЦІийи уьмуьр башламишайла, хашпересриз цІийи шартІарихъ галаз къадай хътин цІийи беденар гуда, абур чими вилаятра алукудаи пекер хъиз къезилбур жеда.

● **ЦІийиз чан хтай бедендихъ гъихъгин акунар жеда?** Ахътин беден ажалдал гъалибвал къачур Месигъдин беден хъгинди жеда. Эгер икІ хъайитІа, чун чи Къутармишдаидаз ухшар жеда ва чахъни алааматар къалурдай алакьунар жеда.

Чна къейд ийин хьи, Исадин беден гъа са вахтунда „руьгъдикайни“, „бедендикайни“ ибарат тир. Мумкин я, Иса къейидалай къулухъ талмизриз акур Адан Бедендинни Ам цаварал хъфейла Адахъ хъайи беден-

Тебиатда чан хтун – яшайишдин цІийи жуьре я. Чепелукъдин уьмуьр ада гъеле барамада амаз тухвай уьмуьрдилай лап къетІадаказ тафаватлу я.

дин арада са гыхьтин ятІани чаравилер ава. Амма Библияда и кардикай са гафни лагъанвач.

ЦІийи уьмуьр патал чан хтанвай беден чаз мус жеда? Библияда лагъанва хьи, и кар „эхиримжи къаргъудай ван акъатайла“ ва „чун вири дегиш хъайила“ жеда. Вири кьейи хашпересар акъван чІавалди кьенвайбур яз гьисабда, яни чан аламайбурун къатІунрай а кьейи хашпересар гъакІ ксанва. Ахпа „кьейибур чпин беденрай экъечІна Агъа авай чкадиз хъфенвайбур яз гьисабда, ана абуру Месигъ къвед лагъай сеферда хтун гуьзлемишда, ахпа абурал чан хкведа ва абуруз цІийи беденар гуда.

● **И кардикай Библияда вучиз тІимил лагъанва?** Библияда чІехи фикир инсаниятдин гележегдиз талукъ лап зурба месэлайриз гузва. Иса Месигъди лагъана: „Зун гына аватІа, куьнни гъана жеда“. Гъа икІ, чун гъамиша ва вири краа Агъадихъ галаз жеда.

Чи гележегдин уьмуьр Месигъдин алапатлу ва къайгъудар регъбервелик кваз пак жеда. Эхъ, чи уьмуьр гуьзелди жеда, вучиз лагъайтІа Къутармишдайди чахъ галаз жеда. Библияда а уьмуьрдин къвед лагъай дережадин легъзейрикай кхьенвач. КІелзавай кас, шагирд Павела коринфвийриз кхьенвай чарчяй къачунвай иер гафар вуна рикІел хуьн гзаф важиблу я:

„Аллагъди Вич кІандайбуруз гъазурнавай савкъват я вилиз такурди, япуз ван тахъайди, я инсанрин рикІел татайди я“.

КЪУТАРМИШВИЛИН РЕХЪ

Вал ахпа чан хтун патал вун исятда дегиш хъана кІанда. Инсан анжах а чІавуз руьгьдалди цІийи хъжезва хьи, Месигь ада вичин Агъа ва Къутармишдайди яз къабулайла. *Месигьдарар Месигьдихъ галаз цавуз хкаж хъханва, абур къутармишни хъанва.* Инсандин цІийи, руьгьдин рекъяй цІийи хъханвай уьмуьр – им кылиз акъатдай кар я.

● **Месигьдарар дуьньядин гурьгагурдилаь вине я.** Чун, месигьдарар, и дуьньядилаь вине хъун лазим я, Месела, хашпересрин хзан къуд патахъай ракъунни бетондин цлари элкьуьрна къунвай гъвечІи кІвале хатурсуз къуншийрихъ галаз яшамиш жезва. Амма хашпересрин уьмуьр – им Иса Месигь галай уьмуьр я; Къутармишдайдахъ галаз абурун алакъа мягкем жезва, вучиз лагъайтІа абур Месигьдихъ элкъвена гьурметдивди дуьаяр ийизва. И карди хашпересриз Месигь рикІеваз яшамиш жедай ва вири дуьньядин таъсирдикай азад жедай мумкинвал гузва.

● **Месигьдарар дуьньядиз маса вилерай килигзава.** Шагирд Павела колоссвийриз кхъей чарче лугъузва: „Чиликай ваъ, цаварикай фикир ая“. Ихътин фикирар К.С. Льюисани лугъузва: „Къакъан дережайрив гьикІ агакъдатІа гьадакай фикир ая, а чІавуз чилел алай къван вири куьди жеда; эгер куьне анжах чилин крарикай фикир ийизватІа, куьн са куьнивни агакъдач“. Анжах руьгьдалди цІийи хъханвай инсандивай вичин уьмуьр чилел гьихъгинди хъана кІандатІа аннамишиз жеда.

● **Месигьдар руьгьдин жигьетдай кьвез-кьвез чIехи хьун.** Инал шагирд Павелан ихьтин гафар гьин: „Квел чан тахьуниз килигна, Месигьдихь галаз Аллагьдин патав куьне тухудай уьмуьр далдадик ква“.

Хашпересдин уьмуьрдин са пай – им „агалнавай ктаб“ я. Эвелан уьмуьр патал месигьдарар кьенва. Месигьдардин муькуь пай ада вичин рикIиз Иса Месигь кьабулайдалай гуьгьуьниз башламиш жезва. Ам кьена, Адахь галаз чунни „кьена“. Амма чи Кьутармишдайдал даим чан ала ва Ада чазни даим уьмуьр хиве кьунва. Чи уьмуьр Гьада хуьзва, вири чи фикирарни мурадар Гьадаз бахш хьанва, вучиз лагьайтIа чун Цавараллай Инанмишбурун КIватIалдиз физвай рекьел ала.

● **Месигьдардин вилик михьиз маса майданар ачух жезва.** Шагирд Павела кхьенвай: Ахпа чун, чан алай-бур, абурухь галаз санал булутрин винел гьейран жеда... гьа икI чун гьамиша Агьадихь галаз жеда“. Месигьдар – им даимлухдин бала я, Цавун Пачагьлугьдин ватандаш я.

Чун, хашпересар; чан хтанвай Месигьдин аялар хьуниз килигна, чакай асул квадарнавай туьремаяр жедач. Алуькьзавай йифекайни чаз кичIе туш. „Сулейманан гьисаяр“ ктабда пакама алуькьуникай иердиз кхьенва:

„Муьминбурун рехь – нур гузвай рагь хьиз я, ам югь тамамдиз алуькьирдавай кьвез-кьвез экуь жеда“.

Иса Месигьдал чан хтуни чаз умуд гузва, вучиз лагьайтIа Исадал чан хтун тарихдин гьакьикьат я. Эгер чун Месигьдихь инанмиш хьайитIа, чазни цIийи кьилелай уьмуьр хгуда.

Пасхадин гуьзел пакама тир. Угандадин кешиш Кефа Семпаньи килисада экуьнин теат авурдалай гуьгьуьниз квализ хквезвай, ам яракьар гвай вад кьучиди гьазурнавай желеда гьатна.

„Чаз вун рекьиз кланзава, – лагьана кьучийрин члехида, – Эгер ваз хьлагьдай гаф-зат аватла, фад лагьана кутьягь, чаз вахт авач“

„Ибуруз зун вучиз рекьиз кланзаватла?“ – фикирна кешишди. Йисар алатайла, ада риклел хкидай: „Гьинай ятлани яргъай заз са ван атана. Ам зи жуван ван тирди кьатлай зун мягьтел хьанай. „Заз квевай минетна тлалабдай са затлни кландач, – лагьана са ни ятлани зи сесиналди, – Зун кьенва. Гунагь патал зун кьенва, Иса Месигь патал зал чан ала. Куь уьмуьр, лагьайтла, хатадик ква, вучиз лагьайтла куьн куь гунагьра кьенва. Куьне зун кьейидалай кьулухь Аллагьди куьн даим яз телеф хьуникай хуьн патал за Алдагьдиз дуьа ийида“.

Кьучийрин члехида са кам вилик кьачуна, адан чин дегиш хьанвай. „Буна чи паталай дуьа ийидани?“ – хабар кьуна ада. И дуьшуьш абурун риклел уьмуьрлук аламукьнай. Вири вад кьучини Кефади кешишвалзавай инанмишбурун кватлалдиз гьахьнай.

ДЕЛИЛАР АХТАРМИШИН!

Келзавай кас, эгер ваз и ктабда кхъенвай ихти-латар ахтармишиз кІанзаватІа, Библияда авай бязи шиирар кІела. Агъадихъ чна гъа чкаяр къалурзава — сифтедай Библияда авай ктаб, ахпани а ктабдин къилерин ва аятрин нумраяр, къалурнава.

16-чин	МатІай 28:1-10; 16-20, Марк 16
26-чин	МатІай 12:40
27-чин	Коринфвийриз 1-чар 15:4
33-чин	Шагирдрин крар 26
34-36-чинар	Ягъйа 20-21
38-чин	Лука 7:11 МатІай 9:18-26 Марк 5:21-43 Лука 8: 40-56 Ягъйа 11:1-44
39-чин	Лука 24 Ягъйа 6:39; 11:25-26 Коринфвийриз 1-чар 15:35
40-чин	Филиппвийриз чар 3:21
42-чин	Коринфвийриз 2-чар 5:8 Коринфвийриз 1-чар 2:9
43-чин	Колоссвийриз чар 3:1-3
46-чин	Фессалониквийриз 1-чар 4:16-17 Колоссвийриз чар 3:4 Сулейманан къисаяр 4:18